

EN NARRATIV TILGANG TIL AT ARBEJDE MED BØRN OG UNGE

Maria Lykke

AGENDA

Del I: Den narrative tilgang

- Den narrative tilgangs forståelse af mening og identitet
 - Hvad betyder denne forståelse for os som professionelle

Del II: Hvordan kan vi bruge fortællinger til at hjælpe børn og unge til at udvikle andre historier om sig selv

- Eksempler på konkrete måder at arbejde med fortællinger på.

ØVELSE

- Tal sammen med jeres sidemand i 5 minutter:
- Brug hver især 2 minutter på at fortælle om noget I går op i, mens den anden lytter. Fortæl lidt om hvad det er der gør at I lige præcis synes, at det er spændende (også selvom det kan være lidt nørdet). Det kan være en tv serie, bagning, sport, musik, rollespil etc.
- Hvilken forskel oplevede I det gjorde for jeres syn på hinanden at præsenterede jer på den måde frem for hvis I havde fortalt om jeres arbejde eller politiske holdninger?

FORTÆLLINGER SOM RAMMEN FOR VORES FORSTÅELSE

Michael White: ”At skabe mening er ligesom at trække vejret. Vi kan ikke lade være med at skabe mening og forstå verden omkring os for at kunne agere”

- Mening skabes gennem fortællinger og disse fortællinger bliver afgørende for vores handlen og måder at være i livet på.
- Fortællingen skaber fortælleren.
- Fortællinger er sociale og kulturelle produkter.

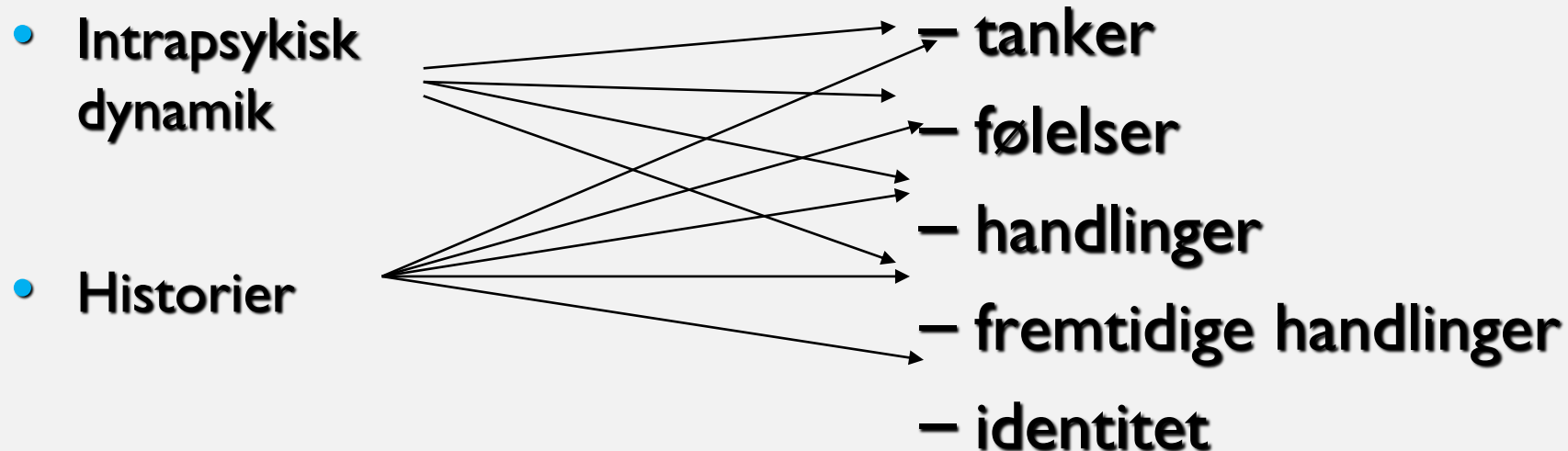
SANDHEDER, VIDEN OG MAGT

Den narrative metode blev udviklet af Michael White i en psykiatrisk kontekst, hvor han blev opmærksom på, at der er nogle fortællinger vi i højere grad har til rådighed end andre og han begyndte at blive optaget af, hvordan magt opererer på et mikro niveau:

- De historier der bliver fortalt og hvilke historier der bliver fortalt etc. er bestemt af dem der opfattes som mest magtfulde i et samfund.
- Faren ved ensidige historier er ikke nødvendigvis, at de er forkerte, men at de er ufuldstændige og kan fratage mennesker mulighed for at gøre noget andet end det historierne foreskriver.

TO FORSKELLIGE MENNESKESYN

Den narrative tilgang er et opgør med ideen om at handlinger skal forstås ud fra psykiske strukturer, men tænker i stedet at den måde vi opfatter vores handlinger, følelser etc. som udtryk for historier.

HISTORIERNES MAGT OG DERES EFFEKTER

”My fat obnoxious fiance”:

Klippet er et eksempel på historienes magt og deres effekter:

Se på klippet og prøv at lægge mærke til,
Hvilke forskellige historier bliver der skabt og
de effekter det får på familien:

ØVELSE 1:

Brug 10 minutter til at reflektere i grupper af 2 eller 3 over, hvilke forskellige historier du oplever, at der bliver fortalt i klippet?

Hvilken effekt får historien om, at Randi deltog i showet på grund af økonomi for:

1. Den måde hun tænker omkring sig selv?
2. Faderens tanker omkring hende som datter?
3. Faderens tanker omkring sig selv? (det at have en datter som er optaget af at hjælpe familien økonomisk)

Når historien om at Randi deltog af økonomiske grunde bliver erstattet af historien om, at de er familie, der er bundet sammen af kærlighed, hvilken effekt får det så for:

1. Den måde hun kan begynde at tænke om sig selv på?
2. Faderens tanker omkring hende som datter?
3. Faderens tanker omkring sig selv? (som forælder i en familie, der er bundet sammen af kærlighed)

SAMFUNDETS BETYDNING FOR DE FORTÆLLINGER VI HAR TIL RÅDIGHED

Randieksemplet

- Vi kan stille os med en forståelse/ideer om ydmygelse, og se at hendes handlinger afspejler en villighed til at ville udsætte familien for ydmygelser for at opnå penge og berømmelse.
 - Skaber en identitet om egoisme og forkerthed
- Vi kan stille os med en forståelse/ideer om omsorgsfuldhed, og se at hendes handlinger afspejler en stærk vilje eller intention om at ville give sin familie en økonomi så de kan få adgang til deres drømme.
 - Skaber identitet som omsorgsfuld og uselvskhed hos Randi

Den mening vi tilskriver egen og andres handlinger vokser ikke ud af handlingernes natur, men den får levede konsekvenser FOR PERSONENS IDENTITET /FØLELSER/TANKER/ INTERAKTION MED ANDRE.

NARRATIV METODE OG KONSEKVENSER FOR PRAKSIS

Der er ikke en sandhed om hvordan personen er, men mange fortællinger om personen.

Vores professionelle opgave er ikke at ”regne ud” hvordan den unge eller barnet er, men vores opgave er i stedet være tilstede på måder, der bidrager til at udfolde barnets egen viden og forbinde dem med mere foretrukne fortællinger og dermed med mere foretrukne handlemåder. Det betyder, at den narrative metode er meget optaget af, hvordan vi positionerer os som professionelle.

DOMINERENDE OG FORETRUKNE HISTORIER

”Et narrativ er som en tråd der væver begivenheder sammen og danner historier” Alice Morgan

- Vi kan aldrig have alle de begivenheder med som vi oplever, men udvælger dem, der passer med de historier vi har om os selv og undlader dem, der ikke passer ind.

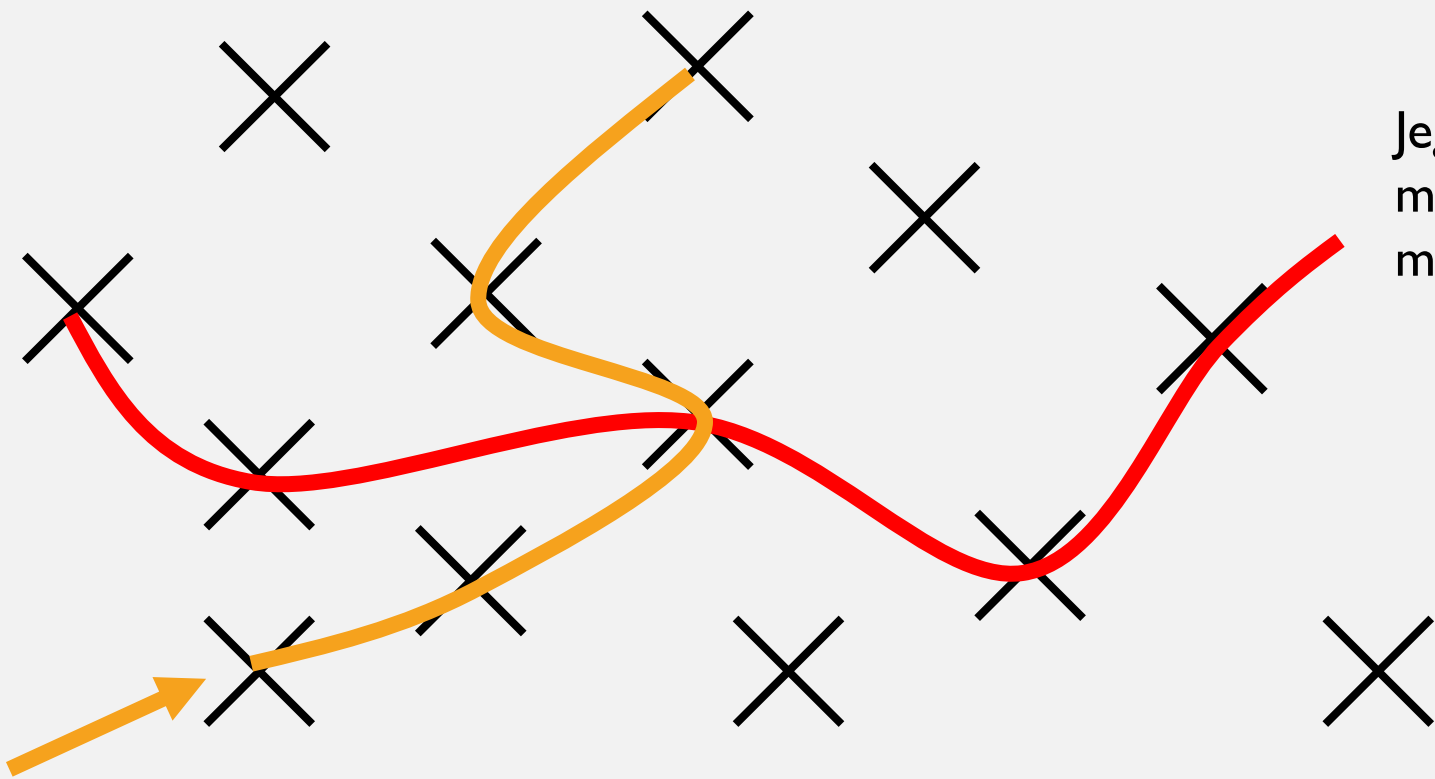
Dominerende historier: Historier, der bliver bestemmende for hvordan vi forstår os selv eller andre

Foretrukne historier: Historier, der er forbundet med vores værdier og hvad der er vigtigt for os.

DOMINERENDE FORTÆLLINGER OG FORETRUKNE FORTÆLLINGER

Jeg var sammen med mine
venner fra efterskolen.

Jeg er ikke god til at
møde nye
mennesker

Undtagelse

HVAD BETYDER DENNE FORSTÅELSE FOR OS SOM PROFESSIONELLE

Fortællinger og muligheder:

- Meget af det, som sker i vores liv, bliver ikke optaget og indarbejdet i en fortælling - mange af vores initiativer og handlinger forbliver ubemærkede af os selv og af andre.
- Når vi oplever noget som et problem, er det samtidig også et vidnesbyrd på, at der er noget der er vigtigt for én.
- Formålet med at have fokus på fortællinger er at vi som professionelle begynder at være på udkig efter de værdier eller undtagelser og derigennem åbne muligheden for at personen kan komme i kontakt med oversete initiativer og værdier - initiativer og værdier, som kan være svære at få øje på fordi "det problematiske" fylder så meget.
- Når vi får adgang til andre historier om vores liv, bliver det muligt at begynde at tænke anderledes omkring os selv og handle anderledes.

REFLEKTIONSØVELSE

- Brug 10 minutter på at tale sammen om et barn eller en ung og hvilke fortællinger der er om ham/hende.
- Kom med et eksempel på, hvordan de fortællinger har betydning for, hvordan I har forstået ham/hende i en bestemt situation. Reflektér lidt over om denne fortælling/forforståelse måske også har skygget for at I ser undtagelser eller initiativer til noget andet hos den unge.

NARRATIV TEORI OG METODE OG KONSEKVENSER FOR PRAKSIS

- Den mening vi tilskriver egne eller andres handlinger vokser ikke ud af handlingens natur, men af de briller vi ser igennem.
- Vi er som mennesker/ og særligt som professionelle ansvarlige overfor hinanden i forhold til hvad det er for nogle historier vi er medskabere af både når vi er sammen med de børn og unge vi arbejder med og når vi taler om dem til andre.

HVAD KAN JEG SELV GØRE?

- Jeg kan være nysgerrig på den person jeg sidder overfor og hvad der er vigtigt for dem i deres liv.
- Jeg kan prøve at have øje for hvad der er vigtigt for dem – også i situationer hvor den anden opfører sig på måder, der er uacceptable. – stille spørgsmålet hvorfor? - responser
- Jeg kan prøve at lægge mærke til undtagelser, fra det problematiske
- Jeg kan være opmærksom på, hvordan jeg taler med andre om personen – historier er ikke uskyldige

NYSGERRIGHED

- Jeg kan være nysgerrig på den person jeg sidder overfor, lægge mine egne forståelser af ham til side og hjælpe den ham med at blive nysgerrig på hvad der er vigtigt i hans eller hendes liv.
 - Det kan man gøre ved at spørge:
 - *"Hvad kan du godt lide ved at spille Fortknight?"*
 - *"Hvorfor tror du, at der er så mange, der kan lide at spille med dig?"*
 - *"Hvordan er det du er god?"*
 - Det kan man gøre ved at sætte ord på hvad det er I lægger mærke til hos den unge
 - *"Jeg har lagt mærke til, at du altid hilser pænt på de andre i rummet- jeg tror det betyder meget for de andre at du får dem til at føle sig velkommen. Er det vigtigt for dig?"*

RESPONSER

Jeg kan prøve at have øje for hvad der er vigtigt for dem – også i situationer hvor den anden opfører sig på måder, der er uacceptable

- Jeg kan spørge mig selv om:
 - Hvad råberiet er en respons på?
 - Hvad er det Henrik gerne vil med sin råben?
 - Hvad er angsten er respons på?

Jeg kan være opmærksom på at vi kan starte en historie kan startes mange steder og at det sted vi starter den får betydning for hvordan vi forstår det, der er sket.

UNDTAGELSER

- Når vi lægger mærke til at den unge/barnet gør noget andet end det, der er problematisk, så prøv at spørg ind til det. Start med at spørge ind til handlinger og spørg derefter ind til hvad det siger om, hvad der er vigtigt for personen:
 - Handling:
 - ”Hvordan lykkes du med ikke at slå igen, da Anders provokerede dig?”
 - ”Var det noget du havde tænkte over inden eller skete det i situationen?”
 - Værdier:
 - ”Er det vigtigt for dig at kunne holde dig i ro i de situationer?”
 - Hvor er det vigtigt?
 - Hvad håbede du på der ville ske, hvis du forholdt dig i ro?

FORTÆLLINGER

- Jeg kan være opmærksom på, hvordan jeg taler med andre om personen – historier er ikke uskyldige:
 - Det jeg fortæller om den unge vil være med til at bestemme, hvordan den anden han eller hun bliver mødt i af andre?
 - Der er forskel om vi bruger ord som definitive sandheder:
 - Anne er meget konfliktsøgende eller
 - Det er min vurdering at Anne let ender i konflikt med andre i situationer, hvor hun føler sig usikker.
 - Der er forskel på om vi primært taler om det svære eller også fortæller andre om det Anne er god til, går op i etc.